

Viite

-

Maatalous- ja kalastusneuvosto Brysselissä 26.3.2024

Maatalous- ja kalastusneuvosto kokoontuu Brysselissä 26.3.2024. Suomea kokouksessa edustaa maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah.

Maatalous- ja kalastusneuvoston helmikuun (26.2.2024) kokouksessa käytiin keskustelu keinoista helpottaa maatalouden kriisitilannetta Eurooppa-neuvoston pyynnön mukaisesti. Kriisiä helpottavista toimenpiteistä jatketaan keskustelua maatalous- ja kalastusneuvostossa 26.3.2024. Komissio on kertonut antavansa ehdotuksen kohdennetuiksi muutoksiksi yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) perusasetukseen 15.3.2024. Ennakkotietojen mukaan ehdotukset tullaan käsittelemään ns. kiireisellä menettelyllä tavoitteena poliittinen hyväksyntä jo maatalous- ja kalastusneuvostossa 26.3.2024. Komission 15.3.2024 annettavista ehdotuksista on valmisteilla E-kirje. Asiasta tehdään viipymättä eduskunnalle myös perustuslain 96 §:n mukainen U-kirjelmä.

Maatalous- ja kalastusneuvosto keskustelee 26.3.2024 myös maatalousmarkkinoiden tilanteesta erityisesti Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyksen jälkeen.

Asialista:**MAATALOUS- JA KALASTUSNEUVOSTO BRYSSELISSÄ 26.3.2024**

Esityslistan hyväksyminen

(mahd.) A-kohtien hyväksyminen

- a) Muut kuin lainsäädäntöasiat
- b) Lainsäädäntöasioiden luettelo (Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 16 artiklan 8 kohdan mukainen julkinen käsittely)

Muut kuin lainsäädäntöasiat**MAATALOUS**

Nopeat ja rakenteelliset ratkaisut vallitsevassa maatalousalan kriisitilanteessa: komission tekemien päätösten jatkotoimet/seuranta

Komission tiedotusasia

Keskustelu

Markkinatilanne erityisesti Ukrainaan kohdistetun hyökkäyksen jälkeen

Komission ja jäsenvaltioiden tiedotusasia

Keskustelu

Muut asiat**Maatalous**

- a) Puheenjohtajavaltion järjestämien maatalouden ja YMP:n tulevaisuutta käsittelevien tapahtumien tulokset
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- b) ”Call to Care for Animal Welfare” -kokouksen tulokset (Bryssel, 29. tammikuuta 2024)
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia
- c) Kalastuksenhoidon sosioekonomisen pilarin huomioon ottaminen Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa C-330/22 antaman tuomion valossa
Espanjan valtuuskunnan tiedotusasia

Maa- ja metsätalousministeriö

Perusmuistio

EU/42/2024-MMM-37

Fallenius Sanna-Helena

15.3.2024

Nopeat ja rakenteelliset ratkaisut vallitsevassa maatalousalan kriisitilanteessa: komission tekemien päätösten jatkotoimet/seuranta - Maatalous- ja kalastusneuvoston keskustelu

Kokous

Maatalous- ja kalastusneuvosto 26.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Maatalous- ja kalastusneuvoston helmikuun (26.2.2024) kokouksessa käytiin keskustelu keinoista helpottaa maatalouden kriisitilannetta Eurooppa-neuvoston pyynnön mukaisesti. Kriisiä helpottavista toimenpiteistä keskustellaan maatalous- ja kalastusneuvostossa 26.3.2024.

Komissio on kertonut antavansa ehdotuksen kohdennetuiksi muutoksiksi yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) perusasetuksiin. Komissio on antamassa ehdotuksensa 15.3.2024. Ennakkotietojen mukaan ehdotukset tullaan käsittelemään ns. kiireisellä menettelyllä tavoitteena poliittinen hyväksyntä jo maatalous- ja kalastusneuvostossa 26.3.2024. Näin ehdotukset ehditään käsitellä nykyisen Euroopan parlamentin kaudella.

Perusasetusten muuttamisen lisäksi komissio työstää myös muita lyhyen ja pitkän aikavälin toimia.

Suomen kanta

Suomen kantoja yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) uudistukseen ja siihen liittyviin menettelyihin on esitetty yhteisen maatalouspolitiikan uudistamista koskevassa valtioneuvoston kirjelmässä (U 73/2018 vp) sekä sen jatkokirjelmissä. Suomen kantoja EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisioon on esitetty E-kirjeessä (E 95/2021 vp) ja sen jatkokirjeessä.

Komission 15.3.2024 annettavista ehdotuksista on valmisteilla E-kirje. Kiireellisen käsittelyaikataulun johdosta asia saatetaan ensivaiheessa eduskunnan käsiteltäväksi E-kirjeellä. Asiasta tehdään viipymättä myös perustuslain 96 §:n mukainen U-kirjelmä.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajavaltio Belgia on lähettänyt neuvoston kokousta varten lyhyen tausta-asiakirjan (7747/24), jossa on ministereille esitettävät kysymykset keskustelua varten:

Kysymys 1: Mikä on jäsenvaltioiden arvio komission non-paperiin sisältyneistä yksinkertaistamisehdotuksista, joiden tarkoituksena on vähentää viljelijöiden hallinnollista taakkaa?

Kysymys 2: Mikä on jäsenvaltioiden arvio komission non-paperista, joka koskee viljelijöiden aseman parantamista elintarvikeketjussa? Tähän liittyen miten arvioitte ehdotetusta läpinäkyvyyttä parantavasta seurantakeskuksesta (*engl. transparency observatory*) ja sen tekemien havaintojen pohjalta tehtävästä jatkotyöstä, erityisesti viljelijöiden reilun tulotason kannalta?

Tilannekatsaus komission tulevaan ehdotukseen

Komissio antoi maatalouden erityiskomiteassa 11.3.2024 suullisen selostuksen 15.3.2024 annettavasta ehdotuksesta. Komissio kertoi, että ehdotuksen pääkohdat ovat YMP:n ehdollisuuden yksinkertaistaminen sekä YMP:n strategiasuunnitelmien muutosten helpottaminen. Ehdollisuuden muutokset koskevat ehdollisuuden hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksia (GAEC). Muutoksia ehdotetaan GAEC 6-, GAEC 7- ja GAEC 8-vaatimukseen. Komissio aikoo ehdottaa myös yleistä poikkeusta pienille tiloille (alle 10 ha) ehdollisuuden valvonnasta ja seuraamuksista. Komissio aikoo ehdottaa myös mm. strategiasuunnitelmien muutosten maksimäärän lisäystä kahteen vuodessa ja sitä, että YMP:n ulkopuolisessa lainsäädännössä tapahtuneet muutokset otettaisiin huomioon kansallisissa strategiasuunnitelmissa aina ohjelmakausien vaihtuessa, ei välittömästi niiden aikana.

Puheenjohtajavaltio Belgian kirje komissiolle (7215/24)

Belgian varapääministeri David Clarinval lähetti 4.3.2024 maatalouskomissaari Janusz Wojciechowskille kirjeen, jossa hän käy läpi helmikuun maatalous- ja kalastusneuvoston tulokset ja neuvoston odotukset komission tulevalle työlle liittyen kriisitilanteen helpottamiseksi.

Puheenjohtajavaltio viittaa kirjeessään, että jäsenvaltiot ilmaisivat neuvostossa vahvan tahtonsa löytää tämän hetkiseen kriisitilanteeseen nopeita ja järeitä vastauksia. Jäsenvaltiot ovatkin ehdottaneet useita toimia tilanteen helpottamiseksi.

Puheenjohtajavaltio vetoaa kirjeessään komissioon, että se antaisi neuvostolle konkreettisen tietokartan lyhyen ja pitkän aikavälin ehdotuksista, jotka se esitteli helmikuun neuvostossa. YMP:n osalta neuvosto korosti tarvetta toimia pikaisesti ehdollisuuden (erityisesti GAEC 1, 6, 7 ja 8 -vaatimukset), valvontojen tiheyden ja YMP:n strategiasuunnitelmien

osalta. Puheenjohtajavaltion mukaan jäsenvaltiot ilmaisivat myös selkeän valmiutensa avata YMP:n perusasetuksia. Puheenjohtajavaltion mukaan tämä tulisi panna alulle mahdollisimman pian ja viimeistään ennen maaliskuun maatalous- ja kalastusneuvostoa. Perusasetusten avaaminen pitäisi tehdä mahdollisimman kohdennetusti, jotta muutokset voivat tulla voimaan vuonna 2025.

Puheenjohtajavaltio viittaa kirjeessään myös viljelijöiden asemaan elintarvikeketjussa. Komissiolta odotetaan aloitteita tähän liittyen. Ketjun läpinäkyvyys, kauppatavat ja viljelijöiden reilu asema tulisi olla tulevien toimien keskiössä. Puheenjohtajavaltio vetoaa komissioon, että se selkeyttää tulevat askeleet tämän osalta, kuten käytettävät toimet ja aikataulun. Puheenjohtajavaltio viittaa kirjeessään myös joidenkin jäsenvaltioiden huoliin liittyen tuontituotteiden aiheuttamiin kilpailuvääristymiin.

Komission non-paper hallinnollisen taakan vähentämisestä (6296/24)

Komissio lähetti ennen helmikuun maatalous- ja kalastusneuvoston kokousta koonnin lyhyen ja pitkän aikavälin toimista, joita komissiossa juuri työstetään.

Lyhyen aikavälin toimiin lukeutuvat delegoituihin säädöksiin, täytäntöönpanosäädöksiin ja komission ohjeisiin liittyvät muutokset. Muutokset koskevat mm. GAEC1-vaatimuksen pysyvän nurmen suhdeluvun tarkistamista ja GAEC6-vaatimukseen liittyvän komission ohjeen tarkistamista. Lyhyen aikavälin toimiin lukeutuu lisäksi mm. pinta-alamonitorointijärjestelmän laadunvalvontajärjestelmän tarkistaminen, paikkatietoon sidottujen kuvien käyttöä ja niihin liittyviä vaatimusten tarkistaminen sekä valvontojen tehostaminen (ml. oikeus virheeseen, engl. the right to error). Lyhyen aikavälin toimia toteutettaisiin pääasiassa vuoden 2024 toisen vuosineljänneksen aikana.

Keskipitkän ja pitkän aikavälin toimiin lukeutuvat mm. ehdotukset muutoksiksi YMP:n perusasetuksiin. Näihin kuuluisivat mm. muutokset ehdollisuuden vaatimukseen GAEC 8, GAEC 6 ja GAEC 7 osalta, luomutilojen rajaaminen ulkopuolelle GAEC 7 ja GAEC 8 – vaatimuksista, pienten tilojen rajaaminen ulkopuolelle ehdollisuuden valvonnasta ja seuraamuksista sekä YMP:n strategisuunnitelmiin tehtävien muutosten määrän tarkistaminen. Keskipitkän ja pitkän aikavälin toimien tarkempaa aikataulua ei ole komission taustaasiakirjassa avattu.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto 15.3.2024

EU-ministerivaliokunta 20.-21.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 22.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Belgian varapääministeri David Clarinvalin kirje maatalouskomissaarille 7215/24
Komission non-paper hallinnollisen taakan vähentämisestä 6296/24

Puheenjohtajavaltion kysymykset neuvostolle 7747/24

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Sanna-Helena Fallenius, MMM/RO/EUKA, sanna-helena.fallenius@gov.fi, puh. 0295 162 073

VAHVA-tunnus

EU/42/2024

-

Liitteet -**Viite** -

Maa- ja metsätalousministeriö

Perusmuistio

EU/42/2024-MMM-36

Virolainen Jukka

15.3.2024

Markkinatilanne erityisesti Ukrainaan kohdistetun hyökkäyksen jälkeen - maatalous- ja kalastusneuvoston keskustelu

Kokous

Maatalous- ja kalastusneuvosto 26.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Maatalous- ja kalastusneuvosto keskustelee 26.3.2024 maatalousmarkkinoiden tilanteesta erityisesti Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyksen jälkeen. Keskustelua valmistellaan maatalouden erityiskomiteassa 18.3.2024.

Suomen kanta

Suomi ottaa komission tilannekatsauksen tiedoksi.

Tiedonannosta ruokaturvan takaamisesta ja elintarvikejärjestelmien resilienssin vahvistamisesta on annettu E-kirje E 41/2022 vp ja tiedonannosta lannoitteiden saatavuuden ja kohtuuhintaisuuden varmistamisesta on annettu E-kirje E 154/2022 vp.

Suomi katsoo, että elintarvikesektorin huoltovarmuus ja väestön ruokaturva tulee varmistaa kaikissa tilanteissa.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on aiheuttanut pitkäaikaisen häiriön maataloushyödyke-, lannoite- ja energiamarkkinoiden toiminnalle. Tässä epävakaassa tilanteessa tulee huolehtia koko elintarvikesektorin toimintavarmuudesta ja varmistaa väestön ruokaturva. EU:n ruoantuotanto on eräiden tuotantopanosten ja -materiaalien sekä jossain määrin

myös tuotantoon tarvittavan tekniikan osalta hyvin riippuvainen EU:n ulkopuolelta tulevasta tuonnista. Suomi tukee pyrkimystä vähentää tuontiriippuvuutta erityisesti fossiilisen energian, lannoitteiden ja valkuaisrehuraaka-aineiden osalta.

Suomi on huolissaan maatalouden tuotantokustannusten pysymisestä edelleen korkealla tasolla vuoden 2022 hintapiikin jälkeen ja ylipäätään koko elintarvikesektorin kustannusten nousun vaikutuksesta kannattavuuden heikentymiseen, tuotannon määrään ja laatuun sekä näiden yhteisvaikutuksesta elintarvikkeiden hintojen nousuun.

Suomi katsoo, että komission tulee ryhtyä tarvittaessa EU:n perustamissopimuksen mukaisesti markkinoita tasapainottaviin ja tuotannon kannattavuutta sekä huoltovarmuutta vahvistaviin toimenpiteisiin.

Suomi korostaa tärkeyttä siirtyä kohti sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä, resilienttejä ja oikeudenmukaisia ruokajärjestelmiä niin Suomessa, EU:ssa kuin myös globaalilla tasolla.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja (7679/24)

Puheenjohtajavaltio Belgia on lähettänyt neuvoston keskustelua varten jäsenvaltioille kysymyksen:

Millaisia ratkaisuja ja strategioita näette tarpeellisiksi lyhyen ja pitkän aikavälin haasteiden ratkaisemiseksi maataloustuotteiden markkinoilla?

Yleistä maataloustuotemarkkinoilta

Maatalouden markkinatilannetta on leimannut alkuvuodesta 2024 maataloustuotannon haastava kannattavuustilanne ja Venäjän vuoden 2022 helmikuussa aloittaman hyökkäyssodan Ukrainaan aiheuttamat häiriöt maataloussektorilla. Myös pitkään jatkunut eläintautitilanne, lintuinfluenssa ja afrikkalainen sikarutto, vaikuttavat joidenkin EU-jäsenvaltioiden markkinoihin.

Edellä mainitut tekijät yhdistettynä rahoitusmarkkinoiden yleiseen kiristyneeseen tilanteeseen vaikuttavat maataloussektorin ohella suoraan myös elintarviketeollisuuden toimintaympäristöön sekä heijastuvat kuluttajahintoihin. Hintojen kohoaminen on vähentänyt erityisesti kotieläintuotteiden kysyntää ja kuluttajat valitsevat edullisimpia vaihtoehtoja. Heikentynyt ostovoima lisää painetta elintarvikkeiden hintojen alentamiseksi ja merkitsee sitä, että tuottajien ja elintarviketeollisuuden on vaikeampi saada katettua kustannuksiin.

Markkinakehityksen ennustettavuus jatkuu haastavana. Muutosherkkä tilanne jatkuu kansainvälisillä vilja- ja öljykasvimarkkinoilla ainakin nykyisellä satokaudella 2023/24 ja heijastuu suoraan kotieläinsektorin toimintaan sekä elintarvikemarkkinoille.

Viljojen ja öljykasvien kansainväliset hinnat ovat markkinakaudella 2023/24 olleet selvästi vuoden 2022 ennätysellisten hintojen alapuolella. EU:ssa viljan markkinahintaa kuvaava leipävehnän vientihinta Ranskassa (fob Rouen) on vuoden 2024 aikana ollut heikkenevässä suunnassa. Maaliskuun alussa vientihinta oli noin 195 €/tn, kun tammikuun alku- puolella hinta oli 220 €/tn. Kansainvälisiin markkinahintoihin on alkuvuonna 2024 aiheutunut painetta alaspäin tämän kauden ennätysellinen kokonaisviljasato ja hyvä tarjonta-

tilanne vaikkakin vehnän tuotanto on jää tällä kaudella sen kulutusta pienemmäksi. Hintakehityksessä on myös näkynyt syysviljojen ilman suurempia ongelmia edennyt talvehtiminen pohjoisella pallonpuoliskolla sekä Venäjän vehnän suuri vientiylijäämä ja sen myötä kiristynyt kilpailutilanne.

Viime marraskuussa alkanut Punaisenmeren kiristynyt tilanne ja rahtilaivaliikenteen häirintä on ohjannut Suezin kanavan kautta kulkevaa tavaraliikennettä kiertoreitille Afrikan ympäri. Pidentynyt kuljetusmatka ja -aika EU:n ja Aasian välillä lisäävät kuljetuskustannuksia. Esimerkiksi viljarahtiliikenteessä vaikutus on arvioiden mukaan 6-8 \$/tn ja kuljetusaikaan 10-15 päivää. Komission mukaan vaikutukset näkyvät eniten konttilaivaliikenteessä. EU:n maatalous- ja elintarvikeviennin arvolla mitattuna perinteisesti 23% siitä on kulkenut Punaisen meren kautta ja tuonnista 21%. Maailmalla rahtilaivaliikenteen logistiikkaan vaikutta myös Panaman kanavan liikennerajoitukset ja Mustanmeren alueen riskialttius.

YK:n Elintarvike ja maatalousjärjestön (FAO) päämaataloustuotteiden hinnoista koostuva elintarvikehintaindeksin arvo on viimeisen vuoden aikana ollut valtaosin tasaisesti aleneva. Indeksien arvo oli helmikuussa 117,3 pistettä. Verrattuna vuoden 2023 helmikuuhun, indeksi on lähes 11% alempana. Indeksien tuoteryhmissä viljojen ja kasviöljyjen kuukausittainen indeksiluku aleni, mutta maito- ja lihatuotteilla sekä sokerilla se vahvistui.

EU:ssa vuonna 2022 alkanut elintarvikkeiden kuluttajahintojen poikkeuksellisen voimakas kohoaminen saavutti huippunsa maaliskuussa 2023. Keskimääräinen elintarvikkeiden vuosi-inflaatio oli tuolloin 19,2%. Maaliskuun jälkeen elintarvikkeiden vuosi-inflaation kasvuvauhti on hidastunut niin, että tammikuussa 2024 se oli keskimäärin 5,1%. Elintarvikkeiden vuosi-inflaation suuruus vaihtelee edelleen paljon jäsenvaltioiden välillä. Suomessa se oli tammikuussa 1,6%.

Energian ja lannoitteiden hintakehitykseen paljon vaikuttava maakaasun futuurihinta (TTF) EU:ssa kohosi elokuussa 2022 huipputasolle 290 €/MWh. Maakaasun futuurihinnan kehitys on ollut syksystä 2022 lähtien aleneva. Tammi-helmikuussa 2024 futuurihinta on vaihdellut välillä 25-35 €/MWh, mikä on samalla tasolla kuin maakaasun hinta kesällä 2021. Hintaa on pitänyt alhaalla verrattain leuto talvi ja kaasuväestöjen ennätyskorkea täyttöaste EU:ssa. Maakaasun futuurihinnassa ei ole näkynyt lokakuussa alkanut Lähdän kiristynyt geopoliittinen tilanne.

Tammi-helmikuun 2024 aikana raakaöljyn hinta (Brent-laatu) on vaihdellut valtaosin välillä 75 - 85 \$/barreli, joka vastaa vuoden 2023 syyskesän hintatasoa. Raakaöljyn (Brent) viime vuosien markkinahinta kävi korkeimmillaan vuoden 2022 kesäkuussa 120 \$/barreli.

EU:n maataloussektorilla ei kaudella 2023/24 ole ollut saman tyyppistä peltolannoitteiden kriisitilannetta kuin vuotta aiemmin. Maakaasun viime vuotta alhaisempi hinta on helpottanut EU:n lannoiteteollisuuden toimintaa ja ammoniakkin tuotantokapasiteetin käyttöaste on palautunut vuoden 2022 lannoitemarkkinoiden kriisitilanteesta. EU:n markkinoilla on myös tarjolla venäläistä typpilannoitetaaka-ainetta ja se pitää hintakehitystä rauhallisena. Kuluneen talven aikana lannoitefosforin kansainvälinen hinta on pysynyt verrattain korkealla. Arvioiden mukaan fosforin tarjonta lisääntyy keväällä ja se vähentää hintapainetta. Kalilannoitteiden kysyntä on maailman markkinoilla vähentynyt ja samalla hinta alentunut viljan hinnan heikkenemisen myötä.

Ukrainan vientitoiminta EU:n ja kansainvälisillä maataloustuotemarkkinoilla

Kansainvälisen viljaneuvoston (IGC) helmikuussa 2024 tekemän arvion mukaan kuluvalla satokaudella (2023/24) Ukrainan viljojen kokonaistuotanto (vehnä, maissi ja ohra) on noin 66,4 milj. tn ja se on noin 5 milj. tn suurempi kuin kaudella 2022/23. Vastaavasti kaudella 2021/22 tuotanto oli reilu 85 milj. tn.

Ukrainan viljojen vientiarvio nykyiselle markkinointikaudelle on lähes 37 milj. tn, kun sekä viime että toissa kaudella määrä oli noin 49 milj. tn. IGC:n arvio on tehty sillä oletuksella, että viljaa pystytään viemään Ukrainasta jatkossakin myös Mustanmeren kautta.

Viljelijät Ukrainan viereisissä EU:n jäsenvaltioissa (Puola, Unkari, Romania, Bulgaria ja Slovakia) ovat vuoden 2022 kesästä lähtien olleet huolissaan heidän markkinoilleen tulevasta ukrainalaisesta viljasta ja öljykasvien siemenistä sekä osin myös muista maataloustuotteista kuten esimerkiksi siipikarjanliha, kananmunat, sokeri ja vihannekset. Em. jäsenvaltioiden mukaan hinnaltaan edullisemmat ukrainalaiset maataloustuotteet olivat vieneet markkinoita paikallisesti tuotetuilta maatalousraaka-aineilta.

Tuonnin lisääntyminen johtui siitä, että auttaakseen sotatilanteessa olevaa Ukrainaa vaukuttamaan paremmin talouttaan, EU myönsi Ukrainalle kesäkuussa 2022 vuodeksi yksipuolisia, määräaikaista tullietuuksia (autonomous trade measures, ATMs). Etuuksilla poistettiin muun muassa EU-Ukraina-assosiaatiosopimuksen mukaiset tuontitullit, jotka sisältävät myös maataloustuotteet. EU:n Ukrainalle myöntämiä yksipuolisia tullietuuksia jatkettiin vuodella kesäkuussa 2023.

Asiaan liittyy paljon poliittisia jännitteitä ja huhtikuussa 2023 em. jäsenvaltiot päättivät hätäkeinona itsenäisesti sulkea rajansa Ukrainasta omille markkinoilleen tulevilta viljalta ja öljykasvien siemeniltä sekä joiltakin muilta maataloustuotteilta. Syntynyttä tilannetta koetettiin ratkaista poliittisella kompromissilla, jonka toimiin kuului muun muassa komission toimeenpanoasetus suojatoimenpiteestä tiettyjen maataloustuotteiden tuonnin kieltämiseksi em. jäsenvaltioiden markkinoille. Poikkeustoimi oli voimassa 15.9.2023 saakka.

Suojalausekkeen nojalla annettujen tuontirajoitusten rauettua tilanne kärjistyi uudelleen. Ukrainan naapurijäsenvaltioista Puola, Unkari ja Slovakia ovat siitä lähtien ylläpitäneet asettamiaan ukrainalaisen viljan ja öljykasvien tuontikieltoja omille markkinoilleen sallien kuitenkin tuotteiden kauttakulun muualle EU:n sisämarkkinoille tai kolmansiin maihin. Puola ja Unkari ovat myös laajentaneet tuontikiellon piiriin kuuluvia tuotteita. Ukraina teki tilanteen johdosta kanteen Maailman kauppajärjestölle (WTO), jossa myös EU:sta tuli kanteen osapuoli Puolan, Unkarin ja Slovakian lisäksi. Ukraina on viime syyskuusta lähtien käynyt erillisiä neuvotteluja 5 rajajäsenvaltion kanssa siitä, millaisilla hallinnollisilla menettelyillä (muun muassa vientilisenssijärjestelmä) tuontikiellot saadaan purettua sekä Ukrainan WTO-kanne vedettyä pois. Ukrainan neuvottelut ovat edistyneet pisimmälle Bulgarian ja Romanian kanssa.

Ukrainan vientitoiminta koki uuden haasteen 6.11.2023, kun Puolassa Ukrainan vastaisella rajalla kuorma-autoilijat (liikennöitsijärytykset) estivät tavaraliikenteen kulkemisen neljällä tärkeimmällä ylityspaikalla. Rajaliikenteen estäminen johtui EU:n ja Ukrainan määräaikaista sopimuksesta sallia ukrainalaisten kuljetusyritysten liikenne EU:n puolelle ilman aiemmin käytössä ollutta lupa-/kiintiömenettelyä. Muissa rajajäsenvaltioissa kuljetusyritykset aktivoituivat myös vaihtelevasti samanlaisiin mielenilmauksiin. Puolassa kuorma-autoilijoiden järjestäytynyt mielenilmaus Ukrainan vastaisilla raja-asemilla päättyi tammi-kuun puolivälissä. Sen jälkeen on ollut ajoittaisia rajaliikenteen estämisä Puolassa ja muissa rajajäsenvaltioissa. Ne ovat liittyneet maanviljelijöiden protesteihin, joita on ollut EU jäsenvaltioissa helmi- ja maaliskuun aikana.

EU:ssa on tällä erää meneillään päätöksentekoprosessi, jolla em. EU:n yksipuolisia tullietuuksia Ukrainalle koskevaa asetusta jatketaan 5.6.2025 saakka. Asetusehdotukseen on lisätty mahdollisuus suojatoimenpiteisiin, jos ukrainalaisten maataloustuotteiden (sokeri, siipikarja ja kananmunat) tuonti ylittää tietyt kynnyksrajat.

EU komissio ja jäsenvaltiot kehittävät vuoden 2022 toukokuussa avattujen, Ukrainasta EU:n jäsenvaltioiden kautta kulkevien, nk. solidaarisuuskaistojen toimintaa. Solidaarisuuskaistojen tarkoituksena on ollut ylläpitää Ukrainan vientikapasiteettia, kun Mustanmeren vientilogistiikka oli joutunut Venäjän hyökkäyssodan vuoksi vaikeuksiin. Solidaarisuuskaistoilla vauhditetaan ukrainalaisten vientiin tarkoitettujen maataloustuotteiden (lähinnä vilja ja öljykasvit) siirtymistä EU:n puolelle ja edelleen kolmansien maiden markkinoille. Pääreitti solidaarisuuskaistoilla on Tonavan varrella olevat Ukrainan satamat ja niistä jokirahtiliikenne Romanian Constantaan ja sieltä laivauksina eteenpäin. Maakuljetusten määrä solidaarisuuskaistoilla on vakiintunut suhteessa pienemmäksi kokonaisvolyymistä ja jakaantui viime syksynä 11% raide ja 9% rekka.

Ukraina on viime vuoden elokuun alkupuolelta lähtien onnistunut lisäämään laivauksia omista Mustanmeren syväsatamistaan (Odessan alue). Kasvaneet määrät ovat alentaneet rahtikustannuksia ja reitti on entistä kilpailukyisempi verrattuna esimerkiksi solidaarisuuskaistoihin. Elokuun alun jälkeen reittiä käyttäen on lähtenyt yli 900 alusta kuljettaen lähinnä viljaa/öljykasveja tai terästuotteita. Ukrainan mukaan viime helmikuussa Mustanmeren satamien kautta kulki 90% heidän maataloustuoteviennistään. Helmikuussa satamista lähti maataloustuotteita 5,8 milj. tn, joka on lähellä ennen sotaa vallinnutta tilannetta.

Viljamarkkinoiden kokonaiskuvassa Venäjä on tälläkin kaudella ylivoimaisesti suurin vehnän viejä. Arvio Venäjän vehnän vientimäärästä on ennätyselliset 50,3 milj. tn verrattuna toiseksi suurimpaan EU:hun (32,5 milj. tn) ja Ukrainaan (15,5 milj. tn). Venäjä on maailman markkinoilla hinnan asettaja. Jotta Ukraina pystyy vastaamaan kilpailuun, on heidän pystyttävä viemään vehnää kustannustehokkaasti Mustanmeren kautta Venäjän tapaan.

Markkinatilanne EU:ssa

Komission päivittämä EU:n tämän kauden 2023/24 satoarvio on yhteensä 269,8 milj. tn. Vaikka kasvukausi oli EU:ssa sääolosuhteiltaan ongelmallinen, niin viljasato on kuitenkin hieman viime kauden satoa suurempi. Viiden vuoden keskisatomäärästä jäädyään noin 4% alhaisemmaksi. Vehnän sato on 125,6 milj. tn, joka on 0,2 % viime vuotta pienempi. Ohralla arvio on 47,5 milj. tn, kun viime kaudella sato oli 51,4 milj. tn. Maissilla sato kasvaa viime vuoden heikon sadon jälkeen 62,3 milj. tn suuruiseksi (+17%).

Komission mukaan tammi- ja helmikuussa sateita on saatu erityisesti Euroopan pohjois-, keski- ja itäosissa. Sateet viivästyttävät kevättöiden alkamista pelloilla. Kuivaa on ollut edelleen Välimeren ympäristössä sekä Romaniassa ja Bulgariassa. Syyskylvoisten kasvien talvihuhoista ei ole raportoitu. Tammikuun puolivälin jälkeen säätyyppi kääntyi EU:ssa lämpimämpään suuntaan ja se on heikentänyt syyskasvien talvenkestävyyttä.

Viljojen tämän kauden vientiarvio on komission näkemyksen mukaan yhteensä 45,9 milj. tn. Viime kaudella vientimäärä oli 47,9 milj. tn. Kuluva markkinointikauden viljojen loppuvarastot ovat arviolta 47,4 milj. tn eli ne olisivat pienemmät verrattuna 50,8 milj. tn alkuvarastoihin.

Tuorein satoarvio EU:n öljykasvituotannolle on 32,9 milj. tn. Viime vuonna sato oli 31,4 milj. tn. Rapsin osalta komission arvio on 19,8 milj. tn, joka on hieman suurempi (+1,3%) kuin viime kaudella. Tammikuussa 2024 EU:n valkosokerin keskihinta oli 853 €/tn eli se on viime kuukausien tavoin pysynyt edelleen ennätystasolla. Maailmanmarkkinoilla sokerin hinta on alentunut viime vuoden lopulla olleesta ennätystasosta. Sokerin kokonaistuontimäärä EU:hun on tällä markkinointikaudella pysynyt aiempien kausien kehityksen mukaisena, mutta siinä Ukrainasta tuodun sokerin osuus on suurentunut.

Kotieläinsektorilla suurimmat markkinamuutokset viimeisen 2-3 vuoden aikana ovat tapahtuneet sianlihasektorilla. Vuoden 2024 aikana sian keskimääräinen teurasruho hinta on pysynyt EU:n viiden vuoden keskihintaa korkeammalla tasolla. Helmikuun lopulla sian

teurasruhon keskihinta oli 215 €/100kg, joka on 6,4% viime vuoden vastaavaa ajankohtaa alempana. Keskihinta on ollut lievästi vahvistuvassa kehityksessä helmikuun aikana.

Sianlihan tuotantomäärä EU:ssa pienentyi viime vuonna verrattuna vuoteen 2022. Teurasmäärät alenivat hieman yli 7%. Tuotannon pienenemiseen on vaikuttanut alentunut sisämarkkinakysyntä ja toisaalta heikentyneet tulevaisuusodotukset tuottajien keskuudessa. Investointeja ei tehdä epävarmassa tilanteessa ja varsinkin kun ne ovat kallistuneet. Korkea sisämarkkinahinta on toisaalta vaikeuttaneet sianlihan vientitoimintaa EU:sta ja tammi-marraskuu aikavälillä määrä pienentyi 20% verrattuna vuoteen 2022.

EU:ssa myös muiden kotieläintuotteiden tuottajahinnat ovat kuluvan vuoden alussa pysyneet korkealla tasolla. Esimerkiksi broilerin keskimääräinen teurashinta EU:ssa oli maaliskuun alussa 258 €/100 kg, joka on hieman (-1,1%) vuoden takaista alempana mutta edelleen ennätystasoa. Komission arvion mukaan EU:n siipikarjanlihan tuotanto kasvaa tänä vuonna hieman (1,2%) viime vuodesta. Myös kulutuksella on sama kasvusuunta. Siipikarjanlihan tuonti EU:hun on kasvanut aikavälillä tammi-marraskuu 2023 lähes 6% verrattuna vuoden takaiseen. Tuonti Ukrainasta on suurentunut samalla aikajaksolla 47%.

Raakamaidon EU keskihinta on ollut viime vuoden lopulta lähtien loivasti vahvistuva. Tammiukuussa 2024 keskihinta oli 46,7 €/100 kg. Komission ennakoarvion mukaan raakamaidon keskihinta alenee hieman helmikuussa. Maidon tuotantomäärä EU:ssa oli vuonna 2023 lähes saman suuruinen (+0,1%) kuin vuotta aiemmin. Maitojalosteilla hinnat olivat helmikuun 2024 lopulla lievästi vahvistuvassa kehityksessä. Voilla EU keskihinta oli 561 €/100kg ja rasvattomalla maitojauheella 251 €/100kg. Voilla keskihinta on viime vuotta korkeammalla ja rasvattomalla maitojauheella lähes samalla tasolla. Viime vuonna voin tuotantomäärä lisääntyi EU:ssa 2,2% verrattuna vuoteen 2022 ja rasvattomalla maitojauheella vastaavasti aleni lähes 5%.

Alentuneet rehu- ja energiakustannukset ovat vuonna 2023/24 helpottaneet kotieläinsektorin kannattavuustilannetta verrattuna vuoden 2022 tilanteeseen. Pitkittänyt lintuinfluenssatilanne (HPAI) haittaa edelleen tuotantoa siipikarja- ja kananmunasektoreilla. Komission mukaan tilanne ei kuitenkaan ole niin hankala kuin vuonna 2022. Sianlihasektorilla afrikkalaisen sikaruton (ASF) esiintymät joissakin jäsenvaltioissa rajoittavat niiden vientitoimintaa kolmansiin maihin ja tilanne heijastuu osaltaan sisämarkkinoiden toimintaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on komission tiedotusasia neuvostossa

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto 15.3.2024

EU-ministerivaliokunta 20.-21.3.2024 (kirjallinen menettely)

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 22.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

E-jatkokirje Ukrainalle myönnettyjen kauppaehtojen jatkamisesta, (EJ 1/2023 vp)

Asiakirjat

Puheenjohtajavaltion tausta-asiakirja (7679/24)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Jukka Virolainen, MMM/RO/MARY, puh. 0295 162 206,
jukka.virolainen@gov.fi

Neuvotteleva virkamies Pekka Sandholm, MMM/RO/MARY, puh. 0295 162 416,
pekka.sandholm@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/42/2024

-

Liitteet -**Viite** -

Maa- ja metsätalousministeriö

Perusmuistio

EU/42/2024-MMM-38

Fallenius Sanna-Helena, Uusitalo Laura

18.3.2024

Maatalous- ja kalastusneuvoston 26.3.2024 muut asiat

Kokous

Maatalous- ja kalastusneuvosto 26.3.2024

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Maatalous- ja kalastusneuvoston 26.3.2024 muissa asioissa käsitellään puheenjohtajavaltion ja jäsenvaltioiden tiedotusasioita.

Alustavan tiedon mukaan muihin asioihin olisi mahdollisesti tulossa Itävallan muiden asioiden asiakohta koskien metsäkatoasetuksen aiheuttamia haasteita Euroopan maa- ja metsätalousyrityksille nykyisessä maatalouskriisissä.

Lisäksi alustavan tiedon mukaan muihin asioihin olisi mahdollisesti tulossa Liettuan muiden asioiden asiakohta, jossa se kertoo 21.2.2024 Liettuassa järjestetystä 3+3-ministerikokouksesta (Pohjoismaat ja Baltian maat). Suomi osallistui kokoukseen. Kokouksessa käsiteltiin erityisesti Pohjoismaiden ja Baltian maiden keskinäisen yhteistyön tehostamista ja pohjoisten olosuhteiden parempaa huomioonottamista EU-lainsäädännössä.

Suomen kanta

Suomi ottaa asiat tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Asiakohta a) Puheenjohtajavaltion järjestämien maatalouden ja YMP:n tulevaisuutta käsittelevien tapahtumien tulokset

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Puheenjohtajavaltio Belgia tiedottaa puheenjohtajakaudellaan pidetyistä maatalouden ja yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) tulevaisuutta käsittelevistä tapahtumista ja niiden tuloksista. Puheenjohtajavaltio ei ole tätä muistiota tehtäessä toimittanut asiasta tausta-asiakirjaa. Puheenjohtajavaltio on järjestänyt esimerkiksi seminaarin yhteisen maatalouspolitiikan tulevaisuudesta (Symposium on the future of agriculture in the EU) Belgian Gentissä 1.2.2024.

Asiakohta b) ”Call to Care for Animal Welfare” –kokouksen tulokset (Bryssel, 29. tammikuuta 2024)

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Puheenjohtajavaltio Belgia järjesti 29. tammikuuta 2024 konferenssin ”Call to Care for Animal Welfare”. Tarkoituksena oli kiinnittää huomiota eläinten hyvinvoinnin tärkeyteen EU-tasolla. Puhujina olivat Belgian kolme eläinsuojeluministeriä, komissaari Stella Kyriakides ja DG SANTE:n apulaisosastopäällikkö Claire Bury sekä muut alan asiantuntijat. Komissio esitteli koirien ja kissojen hyvinvointia sekä eläinten kuljetusta koskevia asetusehdotuksiaan, samoin kuin turkistarhauksesta antamaansa tiedonantoa. Lisäksi kuultiin esityksiä mm. koirien ulkonäköön keskittyvästä jalostuksesta sekä tekoälyn hyödyntämisestä eläinten myynti-ilmoittelun valvonnassa. Paneelikeskustelun aiheena oli eläinten hyvinvointia koskevien toimenpiteiden taloudellinen kannattavuus.

Asiakohta c) Kalastuksenhoidon sosioekonomisen pilarin huomioon ottaminen Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa C-330/22 antaman tuomion valossa

Espanjan valtuuskunnan tiedotusasia

Espanja haluaa muissa asioissa käsitellä Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisua (C-330/22) neuvoston toimivallasta TAC:ien (suurin sallittu saalis) vahvistamisessa. Tuomioistuimen mukaan neuvosto ei rikkonut yhteisen kalastuspolitiikan (YKP) perusasetusta ja erityisesti sen 2 artiklan 2 kohdassa säädettyä kestävän enimmäistuoton (MSY) vuoden 2020 tavoitetta vahvistaessaan neljän kannan TAC:it nollaa suuremmaksi. Tuomioistuin vahvistaa myös, että neuvostolla on harkintavaltaa TAC:ien vahvistamista koskevassa päätöksenteossa.

Tuomioistuimen mukaan YKP:n tavoitteita on tulkittava ottaen huomioon perusasetuksen 1380/2013 2 artikla kokonaisuudessaan. Artiklan tavoitteisiin kuuluvat tavoite luoda edellytykset taloudellisesti kannattavalle ja kilpailukykyiselle kalastusalan pyynti- ja jalostusteollisuudelle sekä maalla toteutettavalle kalastukseen liittyvälle toiminnalle ja tavoite edistää kohtuullisen elintason turvaamista kalastustoiminnasta riippuvaisille ottaen huomioon rannikkokalastuksen ja sosioekonomiset näkökohdat.

Tuomioistuin toteaa lisäksi, että on monimutkaista hallinnoida sekakalastusta, joka pyytää lajeja sivusaaliina muihin lajeihin kohdistuvan kalastuksen yhteydessä. Tieteellisten lausuntojen kirjaimellisella soveltamisella olisi voinut olla erittäin kielteisiä seurauksia, kuten kalastuksen ennenaikainen lopettaminen. Tällainen monimutkaisuus edellyttää näiden kalastusten eriytettyä kohtelua, kuten neuvosto ratkaisussaan teki.

Tuomion sisältö huomioon ottaen Espanja pyytää komissiota ja neuvostoa pohtimaan sosioekonomisten vaikutusten arvioinnin laajentamistarvetta YKP:n täytäntöönpanossa ja noudattamaan tuomioistuimen ennakkotapausta tulevissa TAC ratkaisuihin, erityisesti sekakalastuksen hallinnoinnin ja sääntelyn osalta Välimerellä.

Tuomioistuimen ratkaisulla on tärkeä merkitys myös Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamisen osalta. Suomi lähtee siitä siitä, että tuomioistuimen ratkaisu otetaan jat-

kossa huomioon TAC:ien vahvistamisessa mukaan lukien Itämeren kalakannat. Myös sosioekonomiset vaikutukset on tarpeen ottaa huomioon tuomioistuimen linjauksen mukaisesti.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on neuvoston tiedotusasiat.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Maatalous- ja elintarvikejaosto 15.3.2024

EU-ministerivaliokunta (kirjallinen menettely) 20.-21.3.2024

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 22.3.2024

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Asiakohta a)
Neuvotteleva virkamies Sanna-Helena Fallenius, MMM/RO/EUKA, puh. 0295 162 073,
sanna-helena.fallenius@gov.fi

Asiakohta b)
Erityisasiantuntija Tiina Pullola, MMM/RO/EKY, puh. 0295 162 108, tiina.pullola@gov.fi

Asiakohta c)

Neuvotteleva virkamies Orian Bondestam, MMM/LVO/ELKA, puh. 0295 162 494,
orian.bondestam@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/42/2024

Liitteet -

Viite -

Liitteet

Napsauta tähän ja kirjoita liitteet